

11. 4. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úvaha nad praktickými dopady aplikace a interpretace ustanovení § 439 odst. 3 zákona o obchodních korporacích

V aplikační praxi vztahující se k předpisům upravujícím právo obchodních společností došlo v souvislosti s účinností zákona [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (o obchodních korporacích) k zakotvení celé řadě novinek a zjednodušení. Některé byly přijaty s nadšením, jako například změna v přístupu ke konceptu základního kapitálu nebo možnost snížení počtu osob nezbytných pro obsazení statutárního orgánu u akciových společností v rámci monistického systému, jiné naopak vyvolaly na čelech celé řady advokátů a advokátních koncipientů četné vrásky, a právě mezi ty patří i otázka způsobu stanovení délky funkčního období členů představenstva, které se budu níže v krátkosti věnovat.

Asi hovořím za většinu kolegů, když říkám, že společně s pádem limitu pro funkční období členů představenstva akciové společnosti, stanoveném v rámci § 194 odst. 1 zákona [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, na maximální dobu 5 let, se všem nám, kteří občas v praxi provádíme „due diligence“ v rámci příprav společnosti na event. prodej, notně ulevilo. Nezřídka se totiž stávalo, že obchodní společnost, která byla připravována k prodeji, nebo naopak byla sama předmětem zkoumání při koupi (dle situace), historicky přistupovala k zákonem stanovenému limitu pro funkční období (§ 194 odst. 1 výše) řekněme velmi „volně“ a až těsně před prodejem se např. zjistilo, že většině členů statutárního orgánu již funkční období před delší dobou uplynulo. To samozřejmě mělo dopad na další jednání o konkrétní akvizici a nezřídka se odrazilo na podmínkách transakce, potažmo i na kupní ceně.

V souvislosti s účinností nové právní úpravy představované zejména zákonem [89/2012](#) Sb., občanským zákoníkem, a již zmíněným zákonem o obchodních korporacích (s přihlédnutím k přechodným ustanovením předmětných předpisů) se pak celá řada společností vysloveně vrhla na úpravu svých společenských smluv, stanov, smluv o výkonu funkcí apod. ve snaze vyhovět požadavkům nové právní úpravy a současně vhodnou úpravou vnitřního fungování a struktury i třeba částečně ušetřit na budoucích nákladech za právní služby nebo služby notáře. Stanovení funkčního období členů statutárního orgánu nebo, ve vztahu k předchozí právní úpravě, spíše možnost výrazného „prodloužení“ funkčního období členů statutárního orgánu se stala standardem v rámci požadavků na úpravy stávající korporátní dokumentace jednotlivých společností.

Vzhledem ke skutečnosti, že právní úprava ust. § 439 odst. 3 zákona o obchodních korporacích ponechává na vůli každého jednotlivého subjektu možnost stanovit si délku funkčního období samostatně a současně umožňuje tak učinit prostřednictvím (i) úpravy ve stanovách, nebo event. (ii)

stanovit délku funkčního období ve smlouvě o výkonu funkce, a to vše za situace, kdy faktickou délku funkčního období konkrétního člena představenstva je možné ad hoc regulovat dle potřeby buď výpovědí smlouvy o výkonu funkce, nebo odvoláním člena představenstva, docházelo v četných případech ke stanovení délky funkčního období „na dobu neurčitou“, případně bylo určeno relativně neurčitě „do okamžiku odvolání z funkce“ (obě varianty typicky v rámci smluv o výkonu funkce) nebo bylo funkční období uvedeno jako „neomezené“ (v rámci stanov) či se jednalo o kombinaci uvedených úprav.

Ti kolegové, kteří měli snahu vyjádřit délku funkčního období poněkud pregnantněji, aniž by ovšem příliš klienta v rámci nově nabyté svobody svazovali, navrhovali délku funkčního období v řádu desítek let. Praxe uvedená výše byla podpořena i výkladem ustanovení § 439 odst. 3 v rámci Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl, Wolters Kluwer, Praha, 2014, str. 2048, který stanoví délku funkčního období na dobu neurčitou výslovně připouští.

Proti tomuto, řekněme „liberálnímu pojetí“ v interpretaci ust. § 439 odst. 3 zákona o obchodních korporacích se nicméně postupně zvedla vlna nesouhlasu, a to zejména ze strany senátu č. 29 Nejvyššího soudu, který v rámci právních seminářů a školení razí naopak „restriktivní přístup“ k výkladu tohoto ustanovení, kdy staví na požadavku na konkrétní vymezení délky funkčního období, a to pokud možno prostřednictvím stanovení přesné doby trvání funkčního období s tím, že i zde je třeba dbát určité přiměřenosti. Hranice mezi přijatelnou a již neúnosnou délkou funkčního období leží, s přihlédnutím k okolnostem, přibližně mezi 15 až 20 lety.[1] V tomto ohledu si dovoluji poukázat na skutečnost, že ustanovení § 439 žádný korektiv ve vztahu nejdelší možné přípustné délky funkčního období nezmiňuje. Jediná omezení, která v tomto směru dle mého názoru existují, se plošně uplatňují vůči všem členům statutárních orgánů u všech typů společností obdobně a spočívají v osobnostních a kvalifikačních předpokladech pro výkon funkce. V okamžiku kdy tyto předpoklady padnou, padá s tím i způsobilost k výkonu funkce, a to ze zcela objektivních důvodů, spočívajících ve vlastnostech a schopnostech konkrétního jedince. Z vlastní praxe neshledávám v obsahové náplni pozice člena představenstva v akciové společnosti ve srovnání např. s jednatelem ve společnosti s ručením omezeným, kterážto je co do funkčního období ze zákona neomezená a jejíž délka může být upravována (stanovena) volně, příliš mnoho rozdílů. Délka funkčního období není rozhodující ve vztahu ke schopnostem člena statutárního orgánu a není ani zárukou větší odbornosti či lepších podnikatelských schopností. Stejně tak škoda, kterou je schopna v rámci podnikání způsobit společnost s ručením omezeným, nebývá v praxi o nic menší než škoda, kterou může způsobit společnost akciová. Mimoto z restriktivního přístupu prezentovaného senátem 29 Nejvyššího soudu je možné dovodit, že smlouva o výkonu funkce by vzhledem ke své aplikační přednosti před ustanoveními stanov (viz dikce § 439 odst. 3 zákona o obchodních korporacích) musela být zřejmě vždy uzavírána na dobu určitou a nikoliv, jak se v praxi často děje, relativně určitě, tedy „na dobu výkonu funkce člena představenstva“ nebo „na dobu neurčitou“ apod.

Co se týče konkrétních ujednání stanov akciových společností, vztahujících se k úpravě délky funkčního období členů představenstva, které by snad byly v budoucnu ze strany senátu 29 Nejvyššího soudu prohlášeny za neplatné, domnívám se, že v praxi budou společnosti tento neblahý efekt liberálního přístupu a restriktivního výkladu napravovat buď prostřednictvím změny stanov veřejnou listinou, anebo bude docházet k masovému a účelovému uzavírání a schvalování smluv o výkonu funkce členů představenstva na marginální částku, v jejichž rámci bude funkční období nastaveno v souladu s názorem Nejvyššího soudu, čímž se budou šetřit náklady na změnu stanov prostřednictvím veřejné listiny a současně bude vyřešen i problém s neplatným ustanovením stanov.

Osobně se přiznám, že jsem zastáncem spíše liberálního přístupu ke stanovení délky funkčního období člena statutárního orgánu akciové společnosti, kdy se domnívám, že dikce § 439 odst. 3

zákona o obchodních korporacích připouští, aby délka funkčního období byla stanovena přinejmenším relativně určitě, když už ne přímo na dobu neurčitou např. v rámci smlouvy o výkonu funkce. Důvodem, který mě vedl k sepsání tohoto krátkého zamyšlení a připomenutí tohoto teoretického problému je skutečnost, že se stále častěji v praxi setkávám, zejména ze strany některých notářů, s požadavkem na stanovení přesné délky funkčního období právě s odkazem na názor senátu 29 Nejvyššího soudu. Školení a semináře tedy zjevně měly na celou řadu jejich účastníků jednoznačně měřitelný efekt, a to i přes to, že restriktivní přístup senátu 29 Nejvyššího soudu nebyl do této chvíle, pokud je mi známo, v žádném konkrétním případě judikován. **Ačkoliv s restriktivním přístupem v zásadě nesouhlasím a nevidím v takové interpretaci hlubšího smyslu, asi jen pošetilec by jej ignoroval zcela. Do budoucna je tudíž dle mého názoru rozumné s eventualitou, že bude prosazen, počítat a vhodné tuto skutečnost zohlednit ve vztahu ke klientovi v rámci upozornění na možnou komplikaci. Současně je třeba zohlednit úpravu ve stanovách obchodní společnosti v rámci smlouvy o výkonu funkce, pakliže je s ní v konkrétním případě počítáno.**

Mgr. Petr Kobylka,
advokát

[Advokátní kancelář ERHARTOVÁ VÍTEK & PARTNERS](#)

Šafaříkova 201/17
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 409 920
e-mail: recepce@akev.cz

[1] Na tuto skutečnost opakovaně poukazoval mimo jiných též JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL. M., mimo jiné i v rámci článku nazvaném „Mýty a pověry ve výkladu a aplikaci nového civilního práva - dnešní klid před zítřejší bouří“, publikovaném na webových stránkách www.pravniprostor.cz.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podnikatel podle formy v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Klamavá reklama](#)
- [První rozsudek v hromadném řízení: Co napovídá o budoucnosti tohoto institutu?](#)

- [Porušení akcionářské dohody může zakládat neplatnost usnesení valné hromady, musí být však dobře napsána](#)
- [Fashion Upcycling? „Non, merci“ vzkazuje Hermès](#)
- [Režimy povinností dle nového zákona o kybernetické bezpečnosti](#)
- [Směrnice NIS2 a zákon o kybernetické bezpečnosti: tak už jdeme do finále?](#)
- [Nealkoholický nápoj neznamená ZERO ALKOHOL, aneb ne všechny nealkoholické nápoje jsou bez alkoholu. Co je nealkoholický nápoj podle zákona?](#)
- [Lze ve smlouvě o převodu podílu v SRO pro případ vady předmětu koupě platně sjednat závazný způsob určení výše slevy z kupní ceny prostřednictvím znaleckého posudku vypracovaného předem určeným znalcem?](#)
- [Digitální marketing: Rozhodnutí belgického soudu ve věci IAB Europe](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 14.: Úmrtí jednatele a společníka jednočlenné společnosti](#)